

Kartläggning och forskning av de fria teatergruppernas turnénätverk

TEKIJÄ-projektet som case

Enni Grundström

Examensarbete för Yrkehögskolan Novia (YH)-examen

Utbildningsprogrammet för kulturproducentskap

Helsingfors 2012

EXAMENSARBETE

Författare: Enni Grundström

Utbildningsprogram och ort: Kulturproducentskap, Helsingfors

Handledare: Elisabeth Öhman, Maria Salomaa

Titel: Kartläggning och forskning av de fria teatergruppernas turnénätverk

Case: TEKIJÄ-projektet

Datum	14.5.2012	Sidantal	37	Bilagor	1
-------	-----------	----------	----	---------	---

Sammanfattning

Examensarbetet undersöker behovet av ett enhetligt turnénätverk för scenkonst i Finland med det EU-finansierade TEKIJÄ-projektet som forskningsobjekt. I arbetet används kvalitativ fallstudie som metod med stöd av utredningar från Undervisnings- och kulturministeriet, teaterstatistik från Teatterin tiedotuskeskus, artiklar, intervjuer samt egna observationer och analys.

Arbetet fokuserar på teaterfältet utgående från TEKIJÄ-projektet. Det tar upp projektets verksamhet och funktion och går igenom dess finansieringsmodell och vad universitetsbyråkratin bakom projektet innebär. De finländska institutionsteatrarnas roll och framtid på teaterfältet behandlas främst ut producentens och de fria gruppernas vinkel.

Syftet är att kartlägga befintliga scenkonstnätverk för att göra dem enkla att nå för de fria grupperna. Arbetet kan användas av producenter och andra kulturaktörer som är intresserade av nätverk och EU-finansierade projekt.

Resultatet av forskningen visar att TEKIJÄ-projektet har gjort stor nytta på teaterfältet och lämnat spår efter en kort verksamhetstid. Institutionsteatrarna är just nu i en utvecklingsfas och finansieringen av kultur genomgår stora förändringar på många håll i Europa. Turnénätverk blir alltmer viktiga och de fungerar redan i många andra länder, Riksteaterns turnéverksamhet finns som modell att jämföra med. Det finns ett brinnande behov av turnénätverk och platser där köpare och säljare kan mötas. Arbetets fokus ligger alltså på de fria grupperna som med hjälp av detta arbete lättare kan förstå och hitta turnénätverk och navigera i nätverksdjungeln.

Språk: Svenska Nyckelord: Fria grupper, teater, turné, nätverk, TEKIJÄ –projektet, EU-finansiering

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Enni Grundström

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Kulttuurituotanto, Helsinki

Ohjaaja: Elisabeth Öhman, Maria Salomaa

Nimike: Vapaiden teatteriryhmien kiertueverkostojen kartoitus ja tutkimus

Case: TEKIJÄ-hanke

Päivämäärä	14.5.2012	Sivumäärä	37	Liitteet	1
------------	-----------	-----------	----	----------	---

Tiivistelmä

Opinnäytetyö tutkii esittävän taiteen kentän tarvetta yhdenmukaiselle kiertueverkostolle Suomessa. Tutkimuksessa tarkastellaan EU-rahoitettua TEKIJÄ-hanketta. Työssä käytetään kvalitatiivista tutkimusmenetelmää materiaalina Opetus- ja kulttuuriministeriön raportteja, teatteritilastoja Teatterin tiedotuskeskuksesta, artikkeleita, haastatteluja sekä omia havaintoja ja analyysejä.

Työssä keskitytään teatterikenttään TEKIJÄ-hankkeen näkökulmasta, kerrotaan hankkeen toiminnasta, rahoituksesta ja hanketta ympäröivästä yliopistobyrokratiasta.

Tarkoituksena on kartoittaa olemassa olevat esittävän taiteen verkostot, jotta vapaiden ryhmien olisi helpompi löytää ne. Opinnäytetyöstä hyötyvät tuottajat ja muut kulttuurialan toimijat, jotka ovat kiinnostuneita verkostotoiminnasta ja EU-rahoitetuista hankkeista. Työssä käsitellään myös suomalaisten institutionaalisten teattereiden roolia ja tulevaisuutta tuottajien ja vapaiden ryhmien näkökulmasta.

Tutkimuksen tulokset osoittavat, että TEKIJÄ-hanke on tehnyt suuren vaikutuksen teatterikenttään ja jättänyt jälkiä kentälle jo lyhyen toimiajan jälkeen. Kehitys institutionaalisissa teattereissa on ajankohtainen ja kulttuurin rahoitus käy läpi suuria muutoksia muissakin Eurooppalaisissa maissa. Kiertueverkostot ovat tulleet entistä tärkeimmiksi ja ne toimivat jo lukuisissa eri maissa. Riksteaternin kiertuetoiminta on mallinnettu vertauskohteeksi. Esittävän taiteen alalla on palava tarve kiertueverkostoille ja yhteisöille, joissa ostajat ja myyjät voivat tavata. Opinnäytetyön keskipisteenä ovat vapaat teatteriryhmät, jotka voivat tämän tutkimuksen avulla helpommin löytää ja ymmärtää kiertueverkostoja sekä navigoida verkostomeressä helpommin.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: Vapaat ryhmät, teatteri, kiertue, verkosto, TEKIJÄ – hanke, EU-rahoitus

BACHELOR'S THESIS

Author: Enni Grundström

Degree Programme: Cultural Management

Supervisors: Elisabeth Öhman, Maria Salomaa

Title: Mapping and research of touring networks for fringe groups

Case: TEKIJÄ-project

Date	14.5.2012	Number of pages	37	Appendices	1
------	-----------	-----------------	----	------------	---

Summary

The thesis examines the need for a consistent touring network for the Performing Arts field in Finland, with the help of the EU-funded TEKIJÄ-project as research subject. A qualitative case study method is used in the thesis, supported by publications made by The Ministry of Education and Culture, theatre statistics from Theatre Info Finland, articles, interviews and personal observations and analysis.

In the research I mostly concentrate on the theatre field from the TEKIJÄ-project's point of view, talk about how the projects is built, how it works and I go through the financing models and what the university bureaucracy behind the project entails. The aim of the thesis is to identify existing performing arts networks, in order to make them easier for the fringe groups to reach. The research can be useful to producers and other cultural operators who are interested in networks and EU-funded projects. The role and future of the state theatres in the theatre field is discussed mainly from the point of view of the producers and fringe groups.

The results of the research show that the TEKIJÄ-project has had a tremendous impact on the field, leaving marks behind even after such a short time of activity. A development of the state theatres is current and the funding of culture is going through big changes in other European countries. Touring networks are becoming more important and are being used in several countries, an example to compare with mentioned in the thesis is Riksteatern's touring network. A burning need for touring networks has emerged and places for sellers and buyers to meet are needed. The focus of the thesis lies on the fringe groups, which with the help of this research will be able to understand and find networks as well as navigate in the jungle of them.

Language: Swedish
-project, EU-funding

Key words: Fringe groups, theatre, touring, network, TEKIJÄ

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1. Metod och målsättning.....	1
2. Teaterfältets och institutionsteatrarnas nutid och framtid	2
3. Om TEKIJÄ.....	4
3.1. Utbildningstillfällen och seminarier... ..	5
3.2. Tammerfors universitet och Tutkivan teatterityön keskus som administratörer för TEKIJÄ.....	7
3.3. Finansiärer och samarbetspartners	8
3.4. Vad kan gå fel?	9
3.5. Om allt går som en dröm	10
3.6. Turnékoordinators roll i projektet	10
4. Fria teatergrupper, vad är det?	10
5. Institutionsteatrar och TEKIJÄ-projektets samarbetsteatrar	14
6. Pilotturné och sökprojekt, ansökningar	16
6.1. Processen.....	16
6.2. Konkurrensutsättning och poängsättning: Universitetsbyråkrati	16
6.3. Pjäsbank	16
6.4. Att köpa föreställningar	18
6.5. Feedback	18
7. Mobilitet	19
8. Nätverk	21
8.1. Prospero	23
8.2. On the Move	24
8.3. BaNd Network	24
8.4. Scenkonstportalen	24
8.5. Scenrum.nu (Näyttämötila.nyt)	25
8.6. FRAMIL ry	25
8.7. Arsnet	25
8.8. Performanssipankki	25
8.9. Produforum och Kulturforum	26
8.10. Teatercentrum	26
9. Hur skall de fria teatergrupperna hitta dessa nätverk?	26
10. Producentens insats	28
11. Den svenska modellen – Riksteatern som case	29
12. Framtidsvisioner för TEKIJÄ.....	31
12.1. Vad händer efter att projektet tar slut?	31
12.2. Omvärldsanalys 2023	32
13. Slutord	33
14. Källförteckning	34

1. Inledning

Jag har valt att i mitt examensarbete undersöka teatrar och teatergruppers turnéverksamhet i Finland med TEKIJÄ-projektet som case och exempel från Riksteatern som är verksam i Sverige. I Finland finns inte ett liknande nätverk för turnerande scenkonst som i Sverige, och mellan 2011-2013 genomför Tammerfors universitet tillsammans med tio finländska stadsteatrar TEKIJÄ-projektet, vars syfte är att kartlägga och utveckla ett fungerande turnénätverk som går över språkgränserna.

Jag vill med mitt examensarbete undersöka och kartlägga de nätverk som finns och sådana som kunde skapas inom turnéverksamhet, främst med hjälp av TEKIJÄ-projektet. I examensarbetet vill jag också klargöra vem som upprätthåller dessa turnénätverk och hur de byggs upp. Dessutom kommer jag att utreda hur en gemensam plattform för kommunikation inom nätverket kunde se ut och hur den skall fungera både internt och externt. De flesta teatrar, både fria grupper och institutionsteatrar, har en egen turnéstrategi, men den är sällan uppenbar för allmänheten eller andra grupper. Genom examensarbetet vill jag utreda möjligheter för ett enhetligt turnénätverk och en enhetlig turnéstrategi för främst de fria teatergrupperna med några undantag.

1.1. Metod och målsättning

I arbetet använder jag mig av kvalitativ fallstudie och utför arbetet främst genom intervjuer, observationer och såväl skrivet material som seminarieupplevelser kring turnéverksamhet.

Jag vill att mitt arbete skall kunna utgöra en förenklad kartläggning av de turnénätverk som redan finns och de som kommer att utvecklas. Målet är också att detta arbete skall kunna användas av fria grupper och oetablerade ensembler för att hjälpa dem att komma in i nätverken.

Mitt ursprungliga intresse för turnéverksamheten inom teater började våren 2011 under min arbetspraktik på Riksteatern i Stockholm. Där jobbade jag som assistent inom samarbetsprojektet Scen utan gränser, ett bilateralt branschutvecklingsprojekt för scenkonst mellan Sverige och Finland. Målen för samarbetsprojektet är "ökat kulturutbyte, bredare arbetsmarknad för konstnärer och konstnärlig produktion, utveckling inom ledarskap, kommunikation och teknik med hjälp av gemensamma investeringar, produktionssamverkan

och gästspelsutbyte" (Scen utan gränser projektbeskrivning, hämtad från projektets hemsida 30.10.2011).

Tack vare min praktik på Riksteatern kom jag i kontakt med detta ämne och hoppas att mitt examensarbete kan användas och tillämpas på flera olika projekt och fungera som hjälpmedel för fria teatergrupper.

2. Teaterfältets och institutionsteatrarnas nutid och framtid

Under en av mina resor till stadsteatrarna i Finland, då jag skulle följa med hur en gästföreställning fungerade på en av teatrarna, hade jag möjlighet att sätta ner mig med arbetsgruppen och diskutera projektet ur deras synvinkel. Regissören var av den åsikten att teatrarna är nu är i en medelålderskris och det bör ske en drastisk förändring i strukturen, vare sig de vill det eller inte. Han hade valt begreppet ”medelålderskris”, eftersom stadsteatrarnas personal till stor del består av personer i medelåldern. De unga aktörerna och professionella är på en sorts korståg för att förändra teaterfältet med sina fria grupper och de strider varje år om finansiering på ett annat sätt än stadsteatrarna. De vill heller inte bli en del av det fossila institutionsteaterträsket, utan anser att det bör förändras av de fria grupperna. Dessutom tyckte han att dessa institutionsteatrar bör ”splittras”, alltså finansieringsformerna och hela verksamhetssättet bör förnyas, nästan med våld. Det är svårt att förutspå hur effektivt detta sätt är, men tanken i sig var intressant. Det skulle innebära att ett helt nytt teaterfält skulle byggas upp med ett nät av regionteatrar. Detta skulle skapa mera konkurrens mellan stadsteatrarna om publik och utbud (Personlig kommunikation med regissören, Kokkola, 9.2.2012).

Just nu lever alla mer i stunden och ser inte att verksamhetssätten förändras. Man vill säkra sin egen lön och personalens löner framför att ta fria grupper till stadsteatern för att gästspela. Dessutom görs en del utbyten institutionsteatrarna emellan, t.ex. de finlandssvenska teatrarna Wasa Teater, Åbo Svenska Teater och Svenska Teatern har utövat utbyte med sina egna produktioner, och våren 2012 gästspelade Villmanstrands stadsteater på Esbo Stadsteater med produktionen Dogville (personlig kommunikation med Panu Kärri, producent på Villmanstrands stadsteater, 22.3.2012).

Det som t.ex. Åbo Svenska Teater har gjort under sina verksamhetsår är att turnera med föreställningar i Åboland och Egentliga Finland, detta för att ta teatern ut till en publik som inte nödvändigtvis har haft möjlighet att besöka själva teatern. Turnerande har alltid setts som

ett jobb av ”b-lagets” skådespelare på institutionsteatrarna och det är allt som oftast yngre personer som gjort det (personlig kommunikation med Elisabeth Öhman, november 2011).

Enligt skeptiker kom TEKIJÄ tio år för sent. Projektet borde alltså ha satts igång då de fria teatergrupperna höll på att resa sig, antalet grupper växa och äntligen konkurrera med institutionsteatrarnas repertoarer.

Däremot ser vi hela tiden en förändring i stadsteatrarnas struktur och ett generationsskifte är på kommande. Det börjar sakta men säkert från kulisserna med unga praktikanter som sedan blir anställda inom kostym eller teknik, och sedan rör vi oss mot den administrativa trappan där personalen börjar pensioneras efter 20 år på teatern. Då anställs en ny ”fräsch” marknadsförare som känner till vad den unga publiken vill ha, hur man via social media och okonventionella metoder kan locka både ny och gammal publik till teatern. Snart blir det kanske dags för en ny teaterchef och i många fall känner den unga marknadsföraren en kompetent konstnärlig ledare för en fri teatergrupp. Det här är en realitet som vi lever i just nu. Det här betyder inte att alla i medelåldern plötsligt blir utslängda från sina poster på institutionsteatrarna, eftersom verkligheten är den att en stor del av personalen på teatrarna ändå inom tio år når pensionsåldern (diskussion under TEKIJÄ-projektets utbildningstillfälle i Kouvola, 31.1.2012). Det är ett faktum att ett generationsskifte sker gradvis, vi ser det redan hända på flera teatrar. Och detta sker inte bara på institutionsteatrarna, utan även i de fria grupperna, de blir också alltmer medelålders. Ett utmärkt och väldigt konkret exempel är det generationsskifte som genomfördes på Teater Viirus år 2011, då det gamla gardet som huvudsakligen hållit på sedan Teater Viirus början 1987, gav över teatern till ”generation 2.0”, skådespelare som nyligen utexaminerats som magistrar från Teaterhögskolan, alla kring 30 år (personlig kommunikation med regissör, Kokkola, 9.2.2012).

En motkraft till många unga och nya teatergrupper är regissör Mikko Roihas jobb med kvinnliga skådespelare i medelåldern. Enligt Roiha börjar det bli särskilt aktuellt med medelålders kvinnor på scenen och de har en brinnande lust att göra annat än så kallade mormorsroller. De vill mera än någonsin utmana sig själva och sin publik genom att spela provokativa roller och gå över åldersgränsen. (Viirret, S. Ohjaaja Mikko Roiha muuttaisi koko Kajaanin kaupunginteatterin aluetatteriksi. *Kainuun sanomat*, 15.3.2012, s. 6-7).

En negativ konsekvens av detta är att en stor mängd tyst kunskap försvinner med dessa människor som pensioneras. Här kunde man ta exempel av Bærum kulturhus, ett norskt kulturhus som har inventerat all samlad kunskap om kulturhuset i en 21 sidor lång raider. I raidern finns all tänkbar teknisk information och mycket mera, ritningar, planlösningar och

bilder (Baerum kulturhus hemsida, hämtad 25.3.2012). En motsvarande utveckling i Finland kunde vara nayttamotila.nyt.

3. Om TEKIJÄ

TEKIJÄ är ett 2,5 år långt projekt under 2011-2013, koordinerat av Tampereen Tutkivan Teatterityön Keskus, som är en del av Tammerfors Universitet.

TEKIJÄs mål är att öka det nationella samarbetet över språkgränserna mellan stadsteatrar och fria professionella teatergrupper genom att skapa en ram för turnéaktiviteter (nätverk). Pilotturnéerna ordnas våren 2012, hösten 2012 och våren 2013. TEKIJÄ söker också internationella samarbetspartners och strävar efter att organisera gästspel i Norden och Baltikum (TEKIJÄ-projektets projektplan).

Första ansökningsperioden för att komma med i TEKIJÄs turnébank ordnades i september 2011. Då valdes 93 produktioner av 58 teatergrupper till turnébanken. Endast två produktioner blev diskvalificerade. Diskvalificering kan bero på för högt pris, tillgänglighet och avsaknad av professionella scenkonstnärer.

För att komma med i turnébanken blir varje produktion poängsatt efter pris, tillgänglighet, mobilitet, arbetsgruppens storlek och andra faktorer som påverkar turnémöjligheter. Detta är konkurrensutsättning, och det är ett återkommande ord inom projektet. Den mest avgörande faktorn är priset. Turnéperioden för de antagna produktionerna är fr.o.m. december 2011 t.o.m. november 2012. Den andra ansökningsperioden organiserades i januari 2012, och då utförs turnéerna från december 2012 till maj 2013.

På TEKIJÄs första officiella seminarium den 27.3.2011 i Åbo ställdes frågan ”Till vem skall ett turnéverksamhetsstöd riktas?”. Om det är till den mottagande teatern eller den turnerande gruppen kunde man inte komma överens. Tidigare har kulturbyråer i kommunerna både koordinerat och finansierat turnéverksamheten, men i och med att de kultursekreterare som tidigare skötte denna uppgift inte längre finns och turnéstödet slopades går de kommunala intäkterna i stället till något annat än kultur, vilket gör att det tidigare nätverket inte existerar. Nu vill man däremot utnyttja den infrastruktur som redan finns, dvs. de fasta teatrarnas lokaler och utrymmen. TEKIJÄ vill hitta gemensamma ”spelregler” för teaterfältets

turnéverksamhet. Dessutom vill man se hur en långsiktig planering på stadsteatrarna fungerar ihop med den kortsiktigare planeringen av produktioner hos de fria teatergrupperna. Kan man samarbeta trots så olika utgångspunkter för finansiering, verksamhet och attityder?

På grund av internationalisering är kraven på kvalitet inom marknadsföring och informationsmaterial hos de fria grupperna mycket högre. Det förväntas att marknadsföringen överraskar, inte är alltför traditionsenlig och att all information hittas på internet och via de sociala medierna. Dessutom förväntas grupperna ha en mycket god framförhållning, framtidsplanering och utveckling ses som en väldigt viktig del av verksamheten. Genom TEKIJÄ lyfts också dessa krav fram, i och med att alla produktioner inte automatiskt kommer ut på turné. ”Man måste älska turnéverksamhet för att stå ut med den.”

Slutligen går TEKIJÄ-projektet bäst att beskriva som en förmedlarorganisation eller en agentur p.g.a. dess verksamhet att sälja föreställningar. Skillnaden är den, att TEKIJÄ inte tar en procentandel av föreställningens pris, utan i stället betalar resekostnaderna för den turnerande teatergruppen. TEKIJÄ utvecklar och utvecklas ständigt. Under projektets gång är det meningen att finna svar på frågor som uppstår kring turnéverksamhet och dess utmaningar samt väcka nya frågor när turnéverksamheten utvecklas.

3.1. Utbildningstillfällen och seminarier

TEKIJÄ organiserar inte bara pilotturnéer i samarbete med partnerteatrarna, utan också femton utbildningshelheter i samarbete med Metropolia och fyra internationella seminarier i Åbo, Helsingfors, Esbo och Björneborg 2011-2013. TEKIJÄ-projektets slutseminarium ordnas i Esbo våren 2013.

Dessutom erbjuder projektet fyra seminarier och femton tvådagars utbildningshelheter om scenkonstproduktion och turnéverksamhet i samarbete med Baltic Circle (Q-teatteri r y) och Yrkeshögskolan Metropolia.

De femton utbildningshelheterna undersöker turnerande teater ur olika vinklar och har teman som var och en uppkommer tre gånger under projektets gång:

1. Produktionsplanering:

- 1. - 2.8.2011 Tammerfors
- 21.3.2012 Åbo
- November 2012 Helsingfors

2. Ekonomisk planering och avtalsärenden:

- 24. - 25.10.2011 Lahtis
- 22.- 23.10.2012 Kotka
- Januari 2013 Tammerfors

3. Teknisk och konstnärlig produktionsplanering:

- 28. - 29.11.2011 Helsingfors
- 15.- 16.5.2012 Villmanstrand
- Våren 2013 Tammerfors

4. Information och marknadsföring:

- 30. - 31.1.2012 Kouvola
- 20. - 21.9.2012 Karleby
- Mars 2013 Jyväskylä

5. Nya verksamhets- och samproduktionsmodeller:

- 13. - 14.2.2012 Seinäjoki
- 11. - 12.4.2012 Esbo
- April 2013 Tavastehus

(TEKIJÄ-projektets hemsida, Utbildningar, hämtad 21.4.2012.)

Andra mål för TEKIJÄ är att stöda mobiliteten på både nationell och internationell nivå genom att samla information om turnerande, främst för att få reda på de verkliga kostnaderna, berika partnerteatrarnas repertoar, möjliggöra professionellt nätverkande, nå ny publik, utveckla kunskaperna för teaterturnerande och -produktion och främja turnéverksamhet genom att utbyta god praxis (Salomaa M., presentation, 'Touring in Scandinavia and the Baltics'-seminariet, 17.11.2011).

TEKIJÄ organiserar pilotturnéer i samarbete med partnerteatrarna, femton utbildningshelheter i samarbete med Metropolia och fyra internationella seminarier i Åbo, Helsingfors,

Esbo och Björneborg 2011-2013.

3.2. Tammerfors universitet och Tampereen Tutkivan teatterityön keskus som administratörer för TEKIJÄ

TEKIJÄ-projektet administreras av Tampereen Tutkivan teatterityön keskus, som i sin tur administreras av Tammerfors universitet. I arbetet kommer Tutkivan teatterityön keskus förkortas som T7 (p.g.a. de sju t-bokstäverna i namnet) och Tammerfors universitet som TaY, en förkortning av det finska Tampereen Yliopisto.

TaY har en avdelning med namnet ”Viestinnän, median ja teatterin yksikkö”, dit T7 hör som en forsknings- och expertenhet (T7 inledning, hemsida, hämtad 21.4.2012). T7 grundades 2007 och har som ansvarsområden att utveckla det konstnärliga, produktionsmässiga och tekniska i praktiken på teatrar och teaterfältet, samt publicera forskningar och andra publikationer för studier på olika stadier. Centrets projekt är mångsidiga konstprojekt med stark koppling till arbetsfältet och riktar sig till alla kulturaktörer, producenter och åskådare.

T7 leds sedan början av centrets verksamhet 2007 av regissör Mika Lehtinen, och har ungefär ett dussin anställda inom ekonomi och de olika projekten. Projekten som i skrivande stund är igång och fysiskt närvarande i T7 är TEKIJÄ, Vaikuttava sirkus, Voimaa taiteesta, DREX och Prospero. Scen utan gränser som är Riksteaterns och Hana-holmens samarbetsprojekt ingår också i T7:s verksamhet (Mer om Scen utan gränser i kapitel 7.5. och 9). Vaikuttava sirkus är ett utvecklingsprojekt för cirkuskonstens aktörer, där man strävar efter att främja samarbetet mellan cirkusorganisationer och kommuner genom att ordna utbildningar, workshops och utreda cirkuskonstens inverkan på hälsa och välmående (hämtad från projektets hemsida, 21.4.2012). Voimaa taiteesta är ett ESF-projekt för åren 2010-2012. Projektets strävan är att stöda konstens tillämpade metoder på välfärdssektorn genom att utveckla nya konstbaserade projekt, främja företagsamhet och kunskap inom servicedesign för professionella inom den kreativa branschen och välfärdssektorn, stöda möten mellan dessa och dela information (hämtad från projektets hemsida, 21.4.2012).

DREX är ett mer tekniskt projekt än de andra som är administrerade av T7. Projektet är tvärvetenskapligt och jobbar kring att bygga virtuella miljöer kopplade till scenkonst. Det handlar om en sorts platsdramaturgi av utrymmen och hur man kan planera ett utrymme med hjälp av innovativ teknik, t.ex. projiceringar och andra experimentella installationer (DREX

projektets presentation, hämtad 21.4.2012.). Prospero tas upp i kapitel 8.1.

Fram till år 2009 finansierades T7-projektet av Utbildnings- och kulturministeriet, och efter det av TaY och Tammerfors stad.

Att vara en del av universitetet betyder i praktiken för projekten på T7 att om kontrakt och stora inköp behöver godkännas, ligger den slutliga rätten att bestämma och underteckna hos enhetens (Viestinnän, median ja teatteri) chef.

3.3. Finansiärer och samarbetspartners

TEKIJÄ är finansierat av Luova Suomi och Creative Industries Finland utvecklingsprogram i samarbete med Luova Tampere, som är ett regionalt utvecklingsprogram för den kreativa ekonomin. Dessutom medverkar Metropolia, Baltic Circle och stadsteatrarna i Södra och Västra Finland, dvs. Tampereen työväenteatteri, Esbo, Jyväskylä, Tavastehus, Kokkola, Åbo, Seinäjoki, Kotka, Kouvola, Björneborgs kulturcentral, Lahtis stad och Villmanstrands stadsteater. Andra samarbetspartners är Finlands teatrar r f, Tammerfors stad, Teatercentrum och Svenska Kulturfonden samt ytterligare några kultur- och teaterorganisationer. Mer om de finansierande stadsteatrarna kan läsas i kapitel 5.

Projektets största finansiär är Europeiska Socialfonden (Birkalands ELY-central), som står för 81 % av budgeten på 900 000 €. Europeiska Socialfonden är i texten förkortat till ESF. Alla ESF-projekt som fått en finansiering över 500 000 € råkar i något fall under projektets gång ut för en projektgranskning (hanketarkastus). Projekt som har fått mindre finansiering än 500 000 € kan granskas slumpmässigt av inspektionsmyndighetsenheten (tarkastusviranomaisyksikkö) på Finansministeriet. Enheten gör dessa granskningar av ESF-projekt årligen, för att ge en pålitlig bild åt Europeiska kommissionen av hur strukturfondernas ledningssystem i Finland fungerar (Finansministeriet, Tarjouspyyntö rakennerahastokauden 2007-2013 hanketarkastuksista, Liite 3. Tarkastuskäsikirjan hanketarkastuksia koskevat osiot). TEKIJÄ kommer också före projektets slut att granskas, vilket innebär att alla resekvitton, kontrakt, budget och kvitton över alla utgifter samt annat relevant material som ingår i revision bör överlämnas åt inspektionsmyndighetsenheten.

kallade ”Kaakon teatterit”, Sydöstra Finlands teatrar, (Villmanstrand, Kouvola och Kotka stadsteatrar), ständigt samarbetar med sina repertoarer, också utanför TEKIJÄ-projektet.

3.5. Om allt går som en dröm

Om allt utvecklas i enighet med visioner och drömmar kan man säga att TEKIJÄ har förändrat teaterfältet permanent. Stadsteatrarna och de fria teatergrupperna hittar nya sätt att samarbeta genom samproduktioner och gemensam långtidsplanering av produktioner. Turnénätverket blir en permanent och självständig struktur för turnéaktiviteter och den kommer äntligen att täcka hela Finland. Nationella agenturer specialiserade på turnerande produktioner grundas, turnéaktiviteter får nytt finansiellt stöd och know-how i produktion av turnerande produktioner ökar inom både teatergrupper och stadsteatrar. Det som är målet med TEKIJÄ, och som de fria teatergrupperna ute i landet och världen hoppas på, är att teatrarna hittar ny publik och individuella produktioner får en längre livstid.

3.6. Turnékoordinators roll i projektet

I början av november blev jag kontaktad av projektledare Maria Salomaa, som ville anställa mig som turnékoordinator för projektet. Jag inledde mitt arbete veckan därpå som deltidsanställd fram till årsskiftet 2011-2012, varefter jag blev heltidsanställd. Mina arbetsuppgifter är att fungera som kontaktperson mellan de fria teatergrupperna och stadsteatrarna, uppdatera databasen på nätsidorna (www.tekija.info) och se till att den viktigaste informationen finns tillhanda på intranätet för samarbetspartners. När gästspel slås fast (mer om det i kapitel 5.3.) ser jag till att kontrakt skrivs mellan de fria grupperna och teatrarna; jag lägger turnéer och ser till att TEKIJÄ-nätverket och kontakten fungerar mellan alla.

Projektets målgrupp är de stora fasta teatrarna och de fria teatergrupperna samt alla professionella inom teatersektorn.

4. Fria teatergrupper, vad är det?

Det fria teaterfältet består av ständigt förändrade och förnyade utvecklare av teaterkonsten - teatrar som fungerar i grupp, produktionsplattformar, produktionshus, festivaler, enskilda arbetsgrupper och andra liknande. Det fria teaterfältet har specialiserat sig på alla genrer och

uttrycksformer inom scenkonst och det är ett sorts laboratorium för sanningsforskning (Rantanen, 2011, Teatterikenttä kehitty yhteistyössä, Teatterikeskus). Det fria teaterfältet är det som gör Finland känt på en internationell nivå och ändrar sig enligt olika målgruppers behov. Den mest kända definitionen på grupper verksamma inom det fria teaterfältet är ändå att det inte får statsunderstöd (VOS), till skillnad från t.ex. stadsteatrarna ute i landet och vissa utvalda teatergrupper. År 2010 fick 57 teatrar stadsunderstöd, varav fem stycken var svensk-språkiga, jämfört med 56 året innan.

Däremot får många av de fria teatrarna statens verksamhetsbidrag (”harkinnanvaraista toiminta-avustusta”) eller för mer slumpmässig verksamhet kan produktionsspecifikt understöd beviljas (valtion produktiokohtaista toiminta-avustusta). De som fick verksamhetsbidrag år 2010 var 34 teatergrupper och 14 dansteatrar, jämfört med 29 och 12 år 2009 (2010 Taskutietoa teatterista, TINFO – Teatterin tiedotuskeskus). Enskilda grupper finansierar sin verksamhet i huvudsak med hjälp av privata fonders och stiftelsers beviljade understöd och med egen finansiering. De olika grupperna har ändå ofta samma strukturella uppbyggnad eller utgångspunkt. Gruppen, ensemblen, delar på det konstnärliga ansvaret och ansvaret för produktionsprocesserna och i kollektivet har alla en i allmänhet bredare arbetsuppgift, skådespelarna sköter marknadsföring och producenter är samtidigt tekniker.

I Undervisningsministeriets publikation För regionernas styrka: Åtgärdsprogram för kultur-, idrotts- och ungdomspolitisk regionutveckling - riktlinjer och prioriteringar åren 2003-2013, Undervisningsministeriets publikationer 2004:21 (s. 26) identifierar man bl.a. främjandet av turnéverksamhet och de fria gruppernas finansiering som ett utvecklingsområde. Det är inte bara aktörerna inom kulturbranschen som kör hårt för utvecklingen av turnéverksamheten utan även de politiska beslutsfattarna har tagit hänsyn till fältets behov.

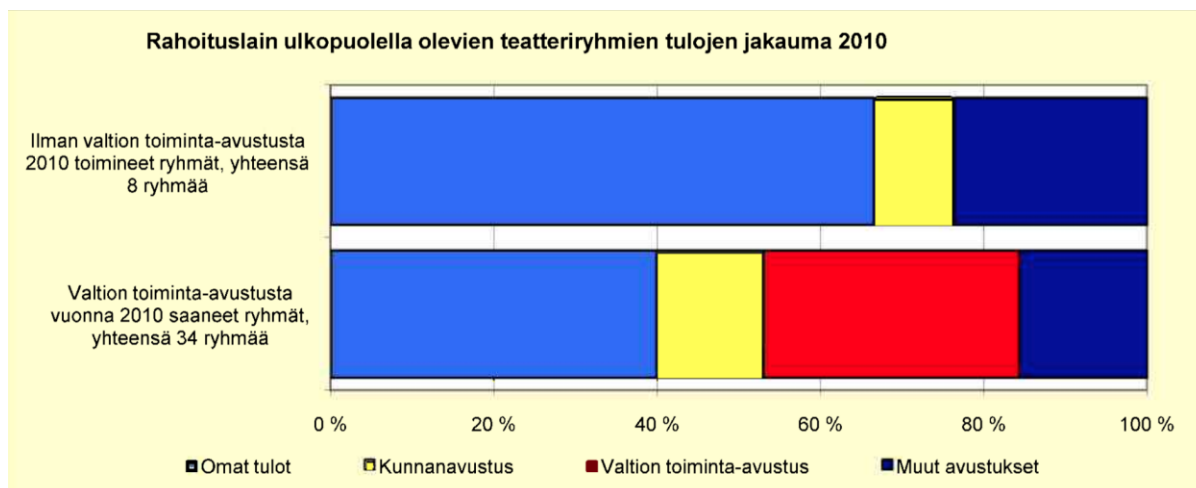

Bild 2. De fria teatergruppernas fördelning av inkomster. Källa: Teatteritilastot 2010, TINFO – Teatterin tiedotuskeskus.

Under 2011 har det i media spekulerats om teatrarnas stadsunderstöd skulle slopas och om det i så fall skulle vara en positiv ändring på teaterfältet. Ingen aktör inom teaterfältet stöder detta, utan det skulle vara kulturlivets undergång. En teaters inkomster består av statens och kommunens eller stadens understöd och egen finansiering, närmast biljettintäkter. I stället för att titta på de omedelbara utgifterna och inkomsterna, som media och politiker som inte är insatta i vad teaterfältet vanligtvis gör, borde man låta teaterbranschens egna aktörer utveckla verksamheten till det bättre. Professionella teatermänniskor känner till historien och nuläget och kan lättare förutspå framtiden inom sin egen bransch än någon utomstående.

Stadsunderstödet borde fortfarande finnas, eftersom teater berikar en kommuns kulturliv och ett rikt kulturliv lockar besökare till kommunen. De som besöker teater använder sig också av lokala tjänster av andra slag som lokaltrafik, hotelltjänster, restauranger och annan lokal service. Kultur ökar alltså kommunens omsättning och inte bara teatrarnas. Teater har också mycket annat att erbjuda, som ännu inte utnyttjas maximalt. Det kan användas i utbildning (publikarbete, behandla svåra eller tabubelagda ämnen med hjälp av drama och diskussion), vård (sjukhusclowner) och fostran.

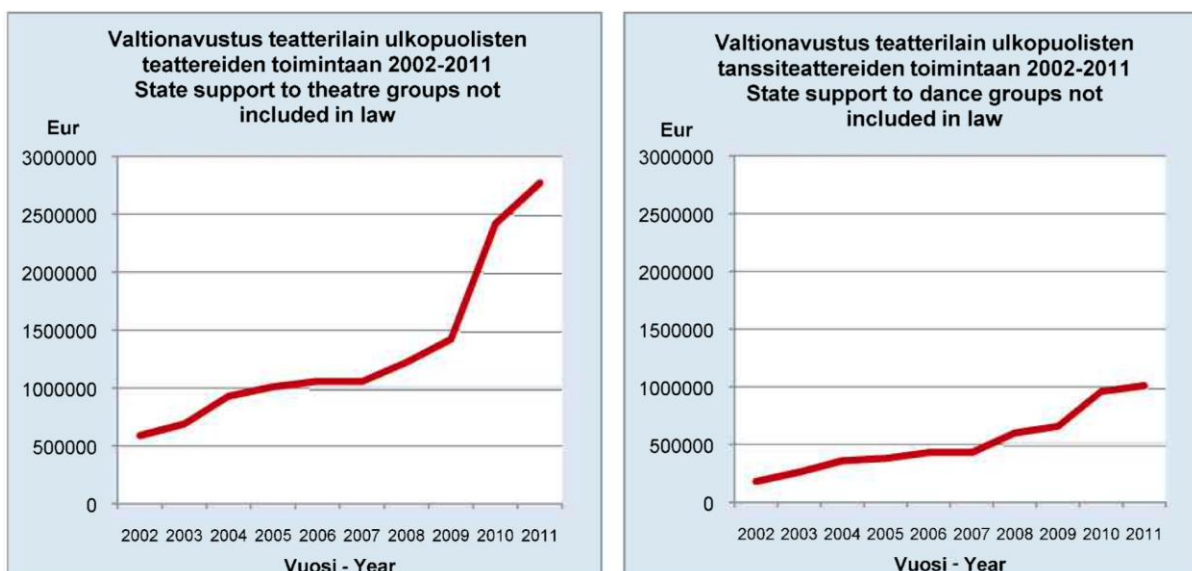

Bild 3. Finansieringskurva som visar hur det ekonomiska stödet för de fria teatergrupperna har ökat mellan 2002 och 2011. Källa: Teattertilastot 2010, TINFO – Teatterin tiedotuskeskus.

Således är det stöd som ges till teatrarna i grunden en investering i framtiden framom ett vanligt kortsiktigt understöd. Dessutom är kultur bra för hälsa och välbefinnande (För regionernas styrka: Åtgärdsprogram för kultur-, idrotts- och ungdomspolitisk regionutveckling - riktlinjer och prioriteringar åren 2003-2013, Undervisningsministeriets publikationer 2004:21, s. 27), den skapar samhörighet i samhället och på andra plan och det är dessutom kulturpolitikens ansvar att värna om vårt kulturarv (Undervisnings- och kulturministeriet, ministeriets roll i kulturpolitiken). Kultur är vars och ens rätt enligt grundlagen och är också lönsam för samhället i och med att den ses som en ekonomisk resurs (För regionernas styrka: Åtgärdsprogram för kultur-, idrotts- och ungdomspolitisk regionutveckling - riktlinjer och prioriteringar åren 2003-2013, Undervisningsministeriets publikationer 2004:21, s. 27).

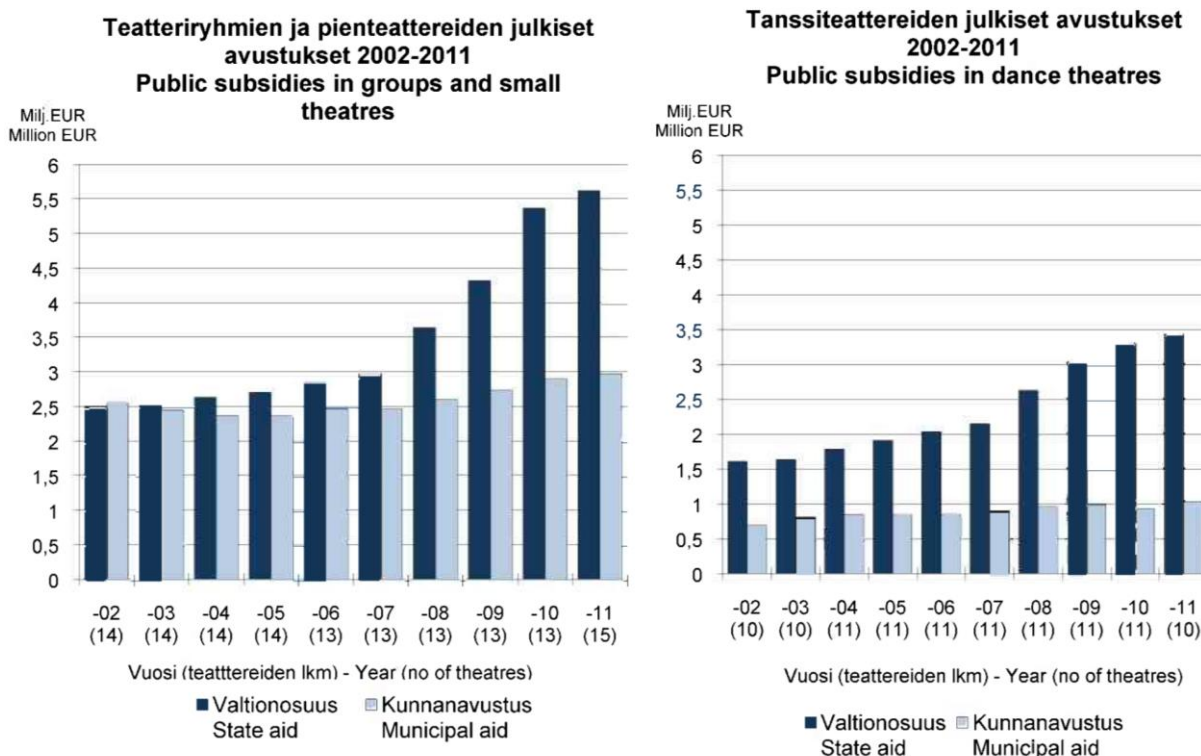

Bild. 4 Offentliga stöd till de fria teatergrupperna 2002-2011. Källa: Teatteritilastot 2010, TINFO.

5. Institutionsteatrarna och TEKIJÄ-projektets samarbetsteatrar

De tre stora svenskspråkiga institutionsteatrarna i Finland har speciellt mycket under de senaste åren bytt produktioner sinsemellan, dvs. gästspelat på varandras teatrar med en större produktion ett visst antal gånger. Teatrarna gör också samproduktioner med varandra. Dessa är storsatsningar jämfört med de fria teatergruppernas pjäser som finns med i TEKIJÄs pjäsbank, och t.ex. Wasa Teaters *Onödiga människor*, som visades på Hangö Teaterträff år 2009, har redan en rätt stor ensemble med krävande scenografi.

Åbo Svenska Teater har gjort samproduktioner länge – ett exempel är *Utrensning* av Sofi Oksanen år 2010-2011, som var en samproduktion med Wasa Teater. I och med att *Utrensning* var en samproduktion gästade föreställningen också Wasa Teater. Ensemblen bestod alltså av personal från både Wasa Teater och Åbo Svenska Teater. Denna pjäs turnerade också i Sverige via Riksteatern från mars till april 2011. Största problemet med föreställningen var den detaljrika scenografin, men föreställningen fick väldigt fin kritik i den svenska pressen. Den stora skillnaden mellan institutionsteatrarnas produktioner och de föreställningar som är med i TEKIJÄs pjäsbank, är att de förstnämnda inte är direkt gjorda för turné, och därmed är mer krävande att bygga upp och frakta. Det är dock viktigt att inte skala

ner scenografin alltför mycket, eftersom det då kan verka som om man inte har satsat på föreställningen. Tyvärr är realiteten den att det logistiskt och praktiskt är enklare att ta emot gästande produktioner ju mindre krävande scenografin är.

Förutom med Wasa Teater och Åbo Svenska Teater så samarbetar Svenska Teatern också aktivt med Riksteatern. ”Rapporter” är ett teaterprojekt som vill granska scenkonst med hjälp av journalism (Riksteaterns hemsida, Rapporter #1, hämtad 21.4.2012). Rapporter #1: Djur som dör gästspelade på Svenska Teatern hösten 2010. Förhoppningen var att Rapporter skulle bli en serie, men efter den första delen har en andra del ännu inte ingått i Svenska teaterns repertoar.

Tampereen työväenteatteri, Esbo stadsteater, Jyväskylä stadsteater, Tavastehus stadsteater, Kokkola stadsteater, Åbo stadsteater, Seinäjoki stadsteater, Kotka stadsteater, Kouvola teater, Björneborgs kulturcentral (Rakastajat-teatern), Tampereen työväenteatteri och Villmanstrands stadsteater är de mottagande teatrarna som enligt kontrakt är bundna att ta emot föreställningar från TEKIJÄs pjäsbank. Teatrarna är med i projektet med en fast summa per år, och beroende på teater är de skyldiga att köpa tre till fem föreställningar under 2012-2013. Var och en av teatrarna har alltså ingått avtal med TEKIJÄ att delvis finansiera projektet och köpa föreställningar.

Dessutom har TEKIJÄ två festivalsamarbeten. Baltic Circle-festivalen (administrerad av Q-teatteri) som ordnas varje november i Helsingfors och Lain§uojattomat-festivalen i Björneborg (administrerad av Rakastajat-teatteri). De sökte våren 2012 efter föreställningar via TEKIJÄs nätverk.

Birkalands ELY-central, under ESF, är de som i sista hand bestämmer om förändringar i TEKIJÄ-projektets projektplan och budget. Enligt dem kan inte projektet begränsa vem som köper föreställningar från pjäsbankerna, utan alla bör ha lika rätt att köpa föreställningar via TEKIJÄ. Detta betyder att föreställningarna säljs till det pris som teatergrupperna gett en offert på i offertblanketten och TEKIJÄ kan stå för de mobila kostnaderna (resor, övernattnig, frakt) för teatergruppen, men enligt villkor som varierar från fall till fall. T.ex. ifall Riksteatern vill köpa en föreställning ur pjäsbankerna, kan TEKIJÄ komma överens med Riksteatern i ett kontrakt att projektet står för 50 % av de mobila kostnaderna. På detta sätt undviker projektet att överskrida budgeten och samtidigt försäkras vi möjlighet att turnera, längre livslängd för produktioner, nätverkande och internationell verksamhet.

6. Pilotturné och sökprocess, ansökningar

TEKIJÄs pilotturnéer går av stapeln från och med februari 2012 till och med maj 2013. I projektet ingår två ansökningsperioder för pilotturnéerna. Den första ansökningsperioden var september 2011, då föreställningar för spelperioden januari 2012 till november 2012 söktes. Under den andra ansökningsperioden i januari 2012 söktes föreställningar för spelperioden december 2012 till maj 2013. Under den första ansökningstiden sökte 95 föreställningar från 59 teatergrupper, där 93 valdes ut att ingå i TEKIJÄs pjäsbank (mer om pjäsbanken i kapitel 4.2.), medan ansökningsantalet ökade i januari 2012 till 98 föreställningar från 67 teatergrupper. Tyvärr hamnade vi förkasta tre ansökningar som kom in för sent. Dessutom drogs en föreställning in av erbjudande teatergrupp i april 2012.

6.1. Processen

Pilotturnéernas process är relativt lång och komplicerad. Ansökningshandlingarna och dokumenten läggs ut av Upphandlingsenheten på HILMA (<http://www.hankinta ilmoitukset.fi/fi/>), en nationell elektronisk annonseringskanal, där alla offentliga upphandlingar läggs ut. De sökande teatergrupperna fyller i följande blanketter: offertblankett, prisblankett och blankett om allmänna avtalsvillkor för offentlig upphandling. Dessa ingår i ramavtalet som görs mellan TEKIJÄ och teatergruppen om erbjudna föreställningar.

6.2. Konkurrensutsättning och poängsättning: Universitetsbyråkrati

Modellen som utvecklats för TEKIJÄ-projektet är väldigt byråkratisk p.g.a. att den är ett projekt under Tammerfors universitet och är ESF-finansierat. Alla anskaffningar till projektet, även teatergruppernas offerter på föreställningar, bör konkurrensutsättas genom poängsättning. Poäng i konkurrensutsättningen samlas genom pris på föreställning, turnépersonalens mängd och tillgänglighet. Sedan listas föreställningarna i en Excel-tabell i fallande poängordning enligt helhetspoäng. För varje poängsättning finns en formel att räkna ut poängmängden med, t.ex. 3 poäng per varje tillgänglig turnévecka, då maximal poängmängd är 60, dvs. 20 veckor. Denna lista går arbetsutskottet igenom strax efter utgången av ansökningstiderna, och bedömer ifall det behövs ytterligare information från teatergrupper

angående prisspecifikationer, handlingsplan eller utredning av teatergruppens medlemmar. Ifall den erbjudande teatergruppen av någon orsak t.ex. inte har en ensemble med professionella skådespelare eller misslyckas med att bevisa att de har ett gällande FO-nummer (och även av andra orsaker) kan arbetsutskottet diskvalificera ansökan. Detta hände i den första ansökningsomgången, då två gruppers ansökan förkastades p.g.a. oprofessionella skådespelare, och en gång i den andra p.g.a. att teatergruppen anmälde att föreställningen inte hinner bli färdig (källa: Intervju med Maria Salomaa och egna erfarenheter av poängsättning under projektet).

När föreställningarna har antagits till TEKIJÄs ramavtal och pjäsbank av arbetsutskottet, skickas det ut information om ytterligare uppgifter som grupperna bör skicka inom 14 dygn. Efter detta börjar en klagotid på tio dygn ifall grupperna anser sig ha blivit felaktigt behandlade. Efter klagotiden kan information om grupperna och föreställningarna publiceras på projektets nätsidor och pjäsbanken kan uppdateras.

6.3. Pjäsbank

Min första arbetsuppgift som turnékoordinator för TEKIJÄ var att uppdatera hemsidans pjäsbank. I pjäsbanken ingår alla de produktioner som godkänts som erbjudande part (teatergrupper).

Den första pjäsbanken gäller produktioner som kommit med efter ansökningstiden i september 2011, och som då kan köpas fr.o.m. december 2011 fram till november 2012. I den första pjäsbanken ingår 93 produktioner.

Den andra pjäsbanken publicerades i april 2012, och i den ingår 98 produktioner. Detta betyder att pjäsbankerna består av 153 produktioner av sammanlagt 86 teatergrupper. Om man räknar med samarbetsteatrarna kommer vi upp till närmare hundra teatrar i TEKIJÄ, en avsevärd mängd och sannolikt det största teatersamarbetet i Finland hittills.

En broschyr per pjäsbank har gjorts, den första pjäsbankens broschyr utkom i mars 2012 och den andra kommer ut i maj 2012 med namnet TEKIJÄ On Tour. För materialet i broschyrerna står turnékoordinatören och för layout och editering står T7:s informatör Riitta Yrjönen. Broschyerna skickas ut till alla samarbetsteatrar för att de skall ha enklare att kartlägga vilka föreställningar de vill köpa. Teatergrupperna som är med i pjäsbankerna får också broschyrerna för intern marknadsföring och TEKIJÄs projektpersonal delar ut broschyrer till intresserade och vid olika informationstillfällen, som t.ex. T7:s Öppna dörrars dag som hölls

8.3.2012 på centret.

6.4. Att köpa föreställningar

Föreställningarna kan köpas av de 13 samarbetande stadsteatrarna. För att köpa föreställningar bör teatern kontaktperson fylla i ett inköpsuppdrag (ostotoimeksianto) där det framgår vilken föreställning stadsteatern vill köpa. Ifall stadsteatern vill, kan turnékoordinatör utföra en minikonkurrensutsättning på tre föreställningar, och genom den slutliga poängmängden få fram vilken föreställning som lämpar sig bäst för teaterns önskemål. Då har graden av tillgänglighet högsta prioritet i konkurrensutsättningen.

När inköpsuppdraget är godkänt, kontaktas den erbjudande teatergruppen och turnékoordinatör bearbetar kontrakt som sedan skickas ut i tre exemplar åt alla avtalsparter. Först behövs underskrift från Tammerfors Universitets enhetschef och sedan skickas kontraktet via teatergruppen till den mottagande stadsteatern. Stadsteatern behåller ett av kontrakten och skickar sedan den andra åt teatergruppen och det tredje åt TEKIJÄ.

Efter detta är allt redo för gästspel. Teatergruppen levererar all nödvändig information om teknik o.dyl. åt stadsteaterns personal i samband med kontraktet och förhandlar sinsemellan om det kommande gästspelet. Turnékoordinatör fungerar som mellanhand, och håller ständigt kontakt med båda parter fram till gästspelet.

6.5 Feedback

Turnékoordinatörens uppgift är också att besöka gästspelet och träffa samarbetsparterna för direkt feedback. Gruppen och stadsteaterns personal intervjuas kring projektet och hur de förhåller sig till samarbetet. Teatergruppen får elektroniskt en feedbackblankett som bör fyllas i senast två månader efter att gästspelet gått av stapeln.

Feedbacken samlas och hjälper till att förbättra TEKIJÄs verksamhet och är en viktig del av den slutliga rapporten som ges ut när projektet nått sitt slut.

7. Mobilitet

“Mobility is one of the key aspects of artistic creativity” står det i Mobility Infopoint Mapping in Finland, en utredning om mobilitet gjord av TINFO. Idag läggs stor vikt vid nätverkande och att röra sig, att vara mobil, är en förutsättning för kulturaktörer för att kunna överleva på den allt mer internationella kulturmarknaden. Det handlar mycket om att sälja och köpa, ha en agent eller en manager och synas ute i världen.

Mobilitet syns klart och tydligt också på olika områden i kulturpolitiken, i kulturgemenskaper, inom kulturexport och givetvis internationella samproduktioners program. Mest konkret kan vi se mobilitetens närvaro i resebidrag, nätverksbidrag, internationella residensprogram och turnébidrag samt kulturutbyte (Helavuori H., Liikkuvuusstrategia).

Mobilitet inverkar positivt på konstnärer och teatergrupper. De vågar experimentera och inleder nya konstnärliga processer men de ger sig också in på forskning och har ett stödnätverk i konstnärssamfundet. I dag är konstnären mycket mera än bara en person som skapar eller står på scenen, idag är konstnären kulturambassadör och kulturdiplomat, budbärare, stärkare av gemenskaper och skapare av gemensamma processer. I residensverksamhet deltar både enskilda personer och arbetsgrupper, konstnärer och kulturaktörer, fria teatergrupper, producenter, regissörer etc. Under 2000-talet har vi sett en stor kulturemigration till Berlin, där det idag finns tusentals finländska (och skandinaviska) kulturaktörer, som utövar sitt yrke, producerar konst eller av andra orsaker har flyttat till den tyska huvudstaden. Berlin har blivit Generation Y:s Paris, som det var i början av 1900-talet eller Amsterdam på 1970-talet, det vill säga det ställe dit bohemer, aktivister, konstnärer och oliktankare flyttade för att leva ett fritt liv (Fotnot: Generation Y är född mellan 1976 och 2000 och kännetecknas av att man under sin uppväxt och adolescens har haft tillgång till mobiltelefon och dator, källa: Wikipedia, Generation Y). Berlin är inte bara en trendig stad utan även en kulturell smältdegel med en otroligt tragisk historia. Som exempel kan Nya Rampen och Vapaa Teatteri nämnas som teatergrupper som flyttat sin verksamhet till Berlin. De som bor i ett annat land än de är födda i kallas expatriater, ett begrepp man mycket väl kan använda då man beskriver dessa ”kulturemigranter”. Residensverksamhet finns dock i de flesta länderna. Residensverksamhet i Afrika är numera heller inte ovanligt, och de flesta som återvänder därifrån säger att de är frälsta och har fått en helt ny syn på sitt skapande.

Det finns många positiva sidor med mobilitet för de fria teatergrupperna. Genom mobilitet

breddas marknaden och man når en större publik, produktionerna får längre livslängd genom turnéverksamhet på olika orter i stället för att endast spela på en scen åt en smalare publik. Även samproduktioner, gästspel och gemensamma projekt gynnas genom att dela den ekonomiska risken mellan parter. Också teaterfestivaler, biennaler och mässor har en stor betydelse för mobiliteten och nätverkandet. På dessa evenemang får man enkelt kontakt med människor i branschen och får kanske hjälp av varandra att hitta rätt personer att kontakta och i framtiden eventuellt samarbeta med. Nätverk, växelverkan, kunskapsutbyte och dialog skapas och utvecklas med hjälp av rörligheten, både nationellt och internationellt. Då skapar man förutsättningar för och utvecklar samt stärker gemensamma idéer och tillåter dem att gro till nya innovativa projekt.

Staten stöder mobilitet för att främja konsten, kulturdiplomatin, -exporten, -utbytet och utvecklingssamhället. Dessutom har det under de senaste åren varit mycket hype kring Finland, inte bara i elektronik, design- och modevärlden utan rent kulturellt. Det mystiska melankoliska folket i norr är intressant, och tack vare skickliga professionella scenkonstnärer har vi blivit tagna på allvar, som en mångsidig och modig nation. Grupper som Oblivia, Nya Rampen och WHS (Nutidscirkusgrupp med Ville Walo och Kalle Hakkarainen) har turnerat i Europa, och den sistnämnda även i Sydamerika och Asien.

Men hur såg mobiliteten ut före TEKIJÄ? Problem inom turnéverksamheten, gästspelen och samproduktionerna löstes av gruppernas eller de inbjudande teatrarnas egna producenter och alla jobbade för sig själva och lärde sig av sina misstag, ”learning by doing”. Då kunde överraskningskostnader förstöra budgeten och plötsligt fick skådespelarna eller artisterna inte in den summa i kassan de hade räknat med. Det fanns heller ingen gemensam policy som användes för alla teatrar utan aktörerna hade sina egna modeller och uppfattningar om hur saker skulle skötas. Här uppstod problem kring vem som egentligen koordinerade verksamheten och hur man kunde stöda konstnärernas och aktörernas nätverkande i de olika skedena. Före TEKIJÄ fanns ingen specifik täckande know-how eller modell kring turnéverksamhet och mobilitet för teatergrupper. Kulturkontakt Nord har (och har haft) en fungerande policy, där stöd finns att söka för mobilitet av privatpersoner (producenter, konstnärer och konst- och kulturfältets andra aktörer), kulturaktörers nätverkande och för att stöda residenscentraler inom Norden och Baltikum. Men ett stödorgan räcker inte.

Alla måste få lön och ingen jobbar gratis, det är ett faktum. Det är med långa tänder som man stöder kultur i allmänhet, men det är inte bara en heltidshobby. Kultur har otroligt stor inverkan på sociala faktorer i samhället och inverkar positivt på hälsan.

För ett lyckat projekt behövs faktorer som täckande förberedelser, ett starkt projekt, finansiering och organisation. Finanskrisen 2009 inverkade inte på den kreativa branschen som den gjorde på de övriga branscherna (Täydellinen Soppa, s. 83, 2011).

TAIVEX-projektet utbildade nästan hundra av den kreativa branschens och konstbranschens producenter, gallerister, managers, agenter, kuratorer och andra mellanhänder. Utbildningens tyngdpunkt var beredskap och öppenhet för internationalisering och att öka kunnandet inom affärsverksamhet. De olika branschernas exportörer främjade nätverkande och samarbete både i Finland och internationellt via olika studieresor. Det som märktes var dock att informationscentralernas samarbeten borde ökas (Loppuraportti: TAIVEX -vientivalmennus 2009-2011, s.2). Professor Lotte Darsø lyfte fram att man genom att behärska social växelverkan (social interaction) ökar innovation. ”Innovation competency is the most needed competency in the future” (Lotte Darsø, Luova Suomi – From artful leadership to innovation, Musikhuset 24.10.2011). Hon använde också uttrycket ”being full of art”, vilket betyder att man är så djupt påverkad av kultur, t.ex. en pjäs, att man tänker, ser och beter sig annorlunda för att man inte använder den vänstra hjärnhalvan. Detta banar väg för nya tankesätt. När man för ett tiotal år sedan satte ihop konst och business var det en innovation som i sin tur skapade innovationer när två så olika branscher anslöts till varandra.

8. Nätverk

Nätverk är en struktur av individer, aktörer eller organisationer som har relationer genom specifika band, t.ex. gemensamma intressen eller kunskap inom samma område (Wikipedia, socialt nätverk).

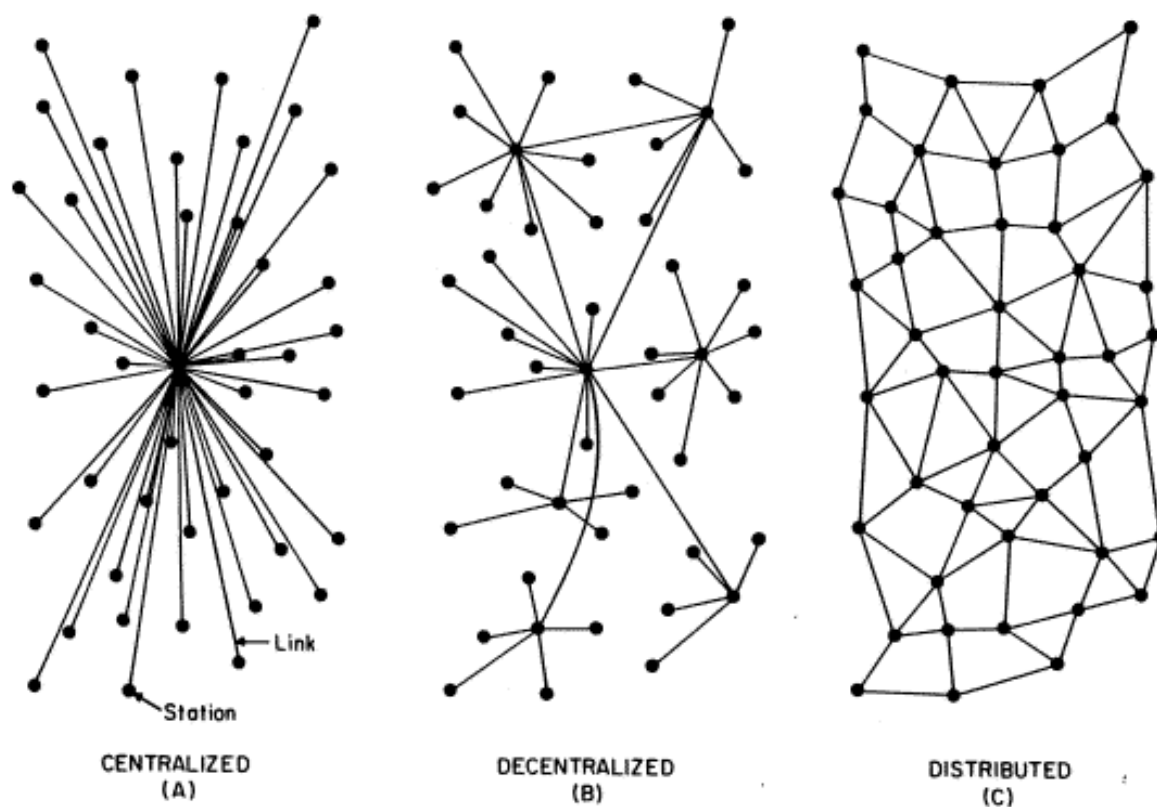

FIG. 1 – Centralized, Decentralized and Distributed Networks

Bild 5. Tre nätverksuppbyggnader enligt Paul Baran, 1964.

Framtidens och nutidens nätverk är teknologiskt drivna. Det mesta finns på nätet och i den virtuella världen, korrespondensen sker via e-post eller Skype, men det som håller nätverken vid liv är att man träffar varandra. Den personliga kontakten är viktigast, och ofta kan missförstånd uppstå i e-post, medan du kan kommunicera problemfritt då du fysiskt ser den person du kommunicerar med. Under 2010-talet har så kallade Clouds, datormoln eller molnet, börjat användas som virtuella nätverk för att lagra information. Dessa moln är mjukvaror och nås via internet, exempelvis Dropbox, iCloud och Google Apps, och används som en sorts hårddiskivor och databaser med dokument, bilder mm. (Wikipedia, Cloud computing). Dessa är flexibla och går enkelt att ändra på.

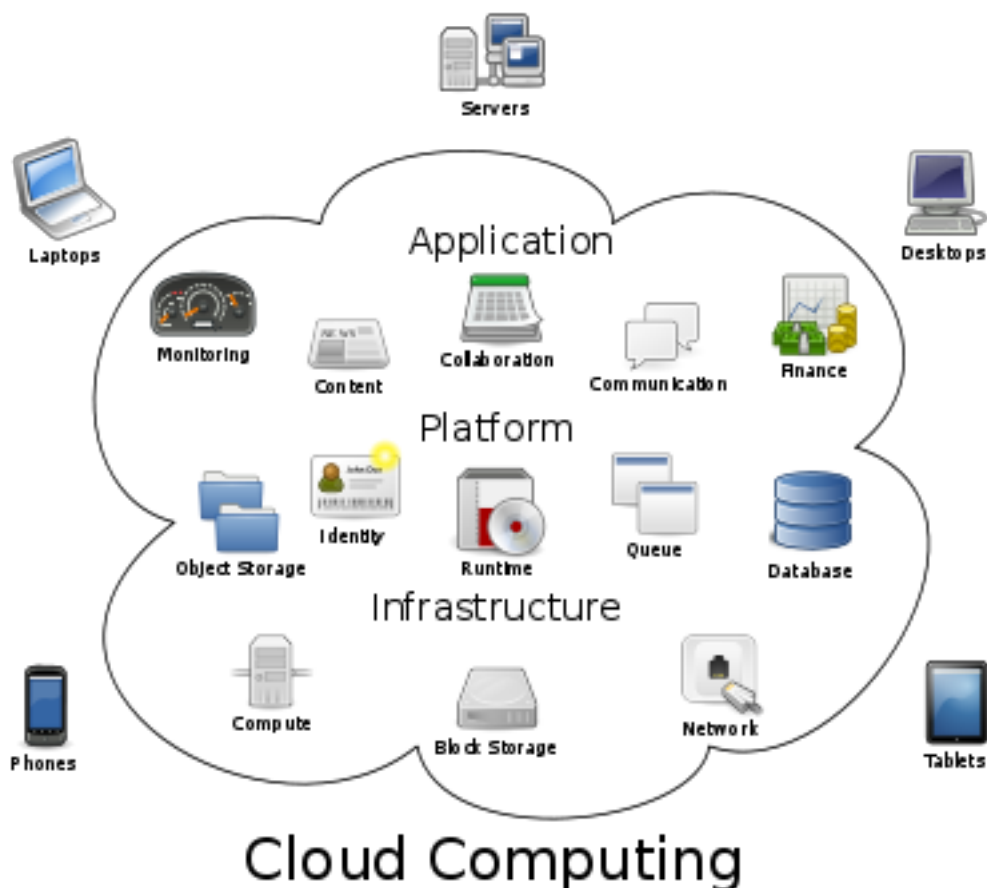

Bild 6. Ett datormoln i bildformat. (Wikipedia, Cloud computing)

I TINFOS Mobility Infopoint Mapping in Finland finns i slutet av rapporten en tackande lista på offentliga organisationer, informationscenter för kultur och konstgrenar, residensverksamhet i Finland, fackföreningar för kulturaktörer i Finland och nätverk som främjar eller tangerar mobilitet. Nedan har jag räknat upp några som inte finns nämnda i rapporten och kort redogjort för deras verksamhet. De fem första är internationella nätverk medan de resterande är finländska.

8.1. Prospero

Prospero är ett projekt där Théâtre National de Bretagne (Rennes, Frankrike), Emilia Romagna Teatro Fondazione (Modena, Italien), Théâtre de la Place (Liège, Belgien), Fundação Centro Cultural de Belém (Lissabon, Portugal), Schaubühne am Lehniner Platz Berlin (Berlin, Tyskland) och Tutkivan teatterityön keskus (Tammerfors, Finland) medverkar. Under

projektets gång turnerar sammanlagt 16 föreställningar i medlemsstäderna. Föreställningarna delas in i kategorierna Stora produktioner, Nationella produktioner och Produktioner av unga regissörer.

8.2. On the Move

On The Move är ett internationellt informationsnätverk för kulturell mobilitet med dryga 30 medlemmar i över 20 länder främst i Europa. Nätverkets mål är att främja gränsöverskridande rörlighet och samarbeten, kulturell mångsidighet, interkulturell dialog och göra servicen transparent och lätt användbar. On the Move erbjuder information om arbets- och finansieringsmöjligheter, residensverksamhet, fortbildning, nätverksträffar och annan nyttig information för en kulturaktör.

8.3. BaNd Network

BaNd Network är ett expertnätverk, som ordnar tvärkonstnärliga ateljéer för unga professionella inom scenkonst och producerar tvärkonstnärliga grupperns nya verk. Projektet koordineras New Theatre Institute of Latvia i Lettland och samarbetsparterna är sju scenkonstorganisationer i Finland (bl.a. Q-teatteri och T7), Norge, Litauen, Estland och Sverige.

8.4. Scenkonstportalen

Under Teaterbiennalen i Gävle i maj 2011 lanserade Riksteatern den s.k. Scenkonstportalen, som är en förmedlingsplattform för scenkonst. Här kan producenter göra sina produktioner synliga genom att ladda upp information om föreställningar redo för turné, och arrangörer kan leta efter produktioner de vill köpa. Funktionen är gratis, och vem som helst kan leta i föreställningsarkivet och köpa föreställningar. Scenkonstportalen har arbetats fram av en arbetsgrupp som består av representanter från Riksteatern, det fria scenkonstfältet, informationscenter, länsteatrar och andra scenkonstorganisationer i Sverige (Scenkonstportalens hemsida). Under TEKIJÄs utbildningstillfälle i Esbo 11.4.2012, presenterades Scenkonstportalen och Scenrum.nu av kommunikationsstrateg Eva Beronius. Som feedback från utbildningsdeltagarna kom ett önskemål att TEKIJÄ skulle initiera en liknande plattform i Finland. Diskussionen ledde senare till slutsatsen att det inte är

meningsfullt att ha två likadana portaler med samma syfte, eftersom Scenkonstportalen också kan användas internationellt av producenter och arrangörer i Finland och andra länder.

8.5. Scenrum.nu (Näyttämötila.nyt)

På sidan scenrum.nu samlas liknande info över spellokaler runt om i Sverige och Finland. Detta är ett samarbetsprojekt mellan Riksteatern i Sverige, som står för den svenska delen, och TAIK i Finland som jobbar med den finska sidan nayttamotila.nyt (Näyttämötila nyt). På dessa sidor samlas länsvis information om olika spellokaler för kultur och konst, dvs. folkets hus, kyrkor, teatrar, föreningslokaler, konserthus och dylikt. Det är alltså meningen att samla en nationell spellokaldatabas, som innehåller information om varje utrymme rent tekniskt, historiskt och ifall det t.ex. lämpar sig för rörelsehindrade. I Finland har projektet inte kommit lika långt som i Sverige, och i skrivande stund har man ännu inte öppnat sidan för allmänheten och den innehåller information om endast några få teatrar.

8.6. FRAMIL ry

FRAMIL ry är Egentliga Finlands scen- och performancekonsts sammanslutning, grundat hösten 2006. Föreningen fungerar som röst för det fria teaterfältet, cirkus, dockteater, performance och tillämpad drama. FRAMIL utvecklar arbets- och verksamhetsmöjligheter för professionella inom scenkonst genom projekt och utbildningstillfällen. Föreningen lyfter fram områdets högklassiga utbud av scenkonst bl.a. genom att fyra gånger per år publicera teatrarnas gemensamma ”Illan Ohjelma”-kalender.

8.7. Arsnet

Arsnet är kulturbranschens webbsida, där olika aktörer inom branschen och kulturutrymmen finns presenterade.

8.8. Performanssipankki

Performanssipankki är en databas, som presenterar aktuell finländsk performance och

scenkonst. I databasen kan man granska nya verk, som också kan beställas som föreställningar. Över två år gamla verk hittas i arkivet. Performanssippankki upprätthålls av Egentliga Finlands performancelänskonstnär Leena Kela i samarbete med MUU ry.

8.9. Produforum och Kulturforum

Produforum är ett nätverk för konst- och kulturbranschens aktörer som stöder och hjälper sina medlemmar med att erbjuda handledning, utbildning och synlighet genom Kulturforum och Kulturpost, allt detta kostnadsfritt. Kulturforum är en hemsida där aktörer kan marknadsföra sin verksamhet och leta efter samarbetspartners eller bekanta sig med andra aktörer. Kulturpost är en tjänst där kulturaktörer kan skicka ut nyhetsbrev och information till kulturpost.fi:s e-postlista om sin verksamhet, t.ex. föreställningar, workshops, gästspel och ansökningstider för finansiering.

8.10. Teatercentrum

Teatercentrum rf främjar teatergruppers verksamhet genom att informera om grupperna utåt på fältet samt informera grupperna om vad som pågår på fältet. Teatercentrum är också en aktiv påverkare inom kulturpolitiken och talar för de fria gruppernas väl. Föreningen hjälper fria grupper att möta varandra och få kontakt med det övriga scenkonstfältet.

9. Hur skall de fria teatergrupperna hitta dessa nätverk?

Under IETM-konferensen i Köpenhamn 27.3. -31.3.2012 deltog jag i ett seminarietillfälle kring Networks of the Future. Där diskuterades lösningar för framtida nätverk, hur de eventuellt kommer att se ut och hur vi ska arbeta med dem. Ett citat som ofta kom upp under konferensdagarna var "Learning by sharing and sharing by learning". Att dela fungerande modeller och arbeta tillsammans resulterar också i nya samproduktioner. Att göra en performans med hjälp av Dropbox är idag ingen omöjlighet (ett exempel från Tyskland där en dansföreställning koreograferades helt via Dropbox av olika koreografer).

Det finns stora kulturskillnader mellan de Nordeuropeiska och Sydeuropeiska länderna, vilket avspeglar sig i nätverken. Tidsuppfattningar och arbetssätt skiljer sig från varandra, och vi

nordeuropéer har en starkare socialdemokratisk historia jämfört med sydeuropéer. Detta syns speciellt i gemensamma projekt och nätverksjobb, då parter har olika förutsättningar och attityder. Dessutom visar det sig oftast svårt att hålla nätverk demokratiska, och då problemen inom nätverken blir oöverkomliga upplöses de. Nätverk uppstår ur ett behov och upplöses då de har tjänat sitt syfte.

Bild. 7 Networks of the Future –brainstorming. På A2orna finns ord som deltagarna fick säga som för dem stod för framtidens nätverk, t.ex. honesty (ärlighet), transparency (transparens), sharing (att dela), empowerment (möjliggörande, bemyndigande) och diversity (mångfald).

Nätverkande är framtidens arbetssätt. I en värld med så mycket val mellan nätverk, blir deltagarna allt mer kräsna gällande vilka nätverk man går med i. Går man med i ett nätverk räknar man allt mer med att få konkreta hjälpmedel.

10. Producentens insats

Det finns delade åsikter kring behovet av en producent i en ensemble. Många hävdar att man lär sig bäst då man bara prövar sig fram (trial and error) och andra hävdar att det är viktigt att ha en utbildad producent, med bred kunskap om produktionsprocesser. Logiskt sett är det senare ett säkert val, eftersom en kunnig producent har flera års utbildning och arbetserfarenhet från oftast flera branscher än en, bred know-how och oftast kunskap inom marknadsföring och ekonomi samt det konstnärliga arbetet.

Tyvärr är realiteten den, att de fria grupperna sällan har tillräckligt med pengar för att anställa en producent. Istället faller producentuppgifterna på någon annan anställd eller delas personalen emellan.

Producenten är mellanhanden mellan publik och konstnärlig ensemble. Producenten känner till de kulturella nätverken och yrkesmänniskorna i branschen och är oftast den som deltar i nätverksträffar och samlar kontakter för framtida projekt. Att känna människor i kulturbranschen är en möjlighet att få synlighet och etablera sig i branschen. Word of mouth är den mest effektiva marknadsföringskonsten, och kontakterna kan i sin tur föreslå nya människor att kontakta. Visitkort är en oundviklig införskaffning för en producent, det är din visuella image utåt med dina kontaktuppgifter. Även om det mesta hittas på webben har man vid behov alltid kontaktuppgifter att ge en ny potentiell samarbetspartner då man träffas. Ifall teatergruppen inte har en marknadsförare, vilket många helt enkelt inte har råd med, är det ett av producentens ansvarsområden.

Som producent är det också viktigt att delta i relevanta utbildningar, t.ex. fackorganisationers och nätverksgruppers informationstillfällen, seminarier, publiceringstillfällen för rapporter och andra fortbildningar som ökar kunskap om vad som händer på fältet. Med hjälp av fortbildning kan producenten känna till aktuella trender, få kunskap om framtida projekt och ständigt utveckla sin yrkeskompetens. En medveten producent är en stor hjälp för teatergrupper och andra organisationer, men även en önskvärd och populär samarbetspartner och arbetstagare.

11. Den svenska modellen – Riksteatern som case

Riksteatern, som jag bekantade mig med våren 2011, är på väg mot en stor förändring under de kommande åren. Organisationen har drabbats av nedskärningar och omstrukturering och har i allmänhet en litet osäker framtid. Däremot har Riksteatern haft en otroligt lång och viktig roll inom den Nordiska turnéverksamheten, i och med att teaterns ensembler har åkt runt i Sverige och övriga Norden (och delar av Europa) med sina uppsättningar sedan 1930-talet.

Jag var helt överrumplad när jag gjorde min bakgrundsforskning om Riksteatern som organisation innan jag åkte på en fyra månader lång praktik till Norsborg, där Riksteaterns kontor ligger. Jag fungerade som assistent åt Ann-Cathrine Fröjdö, som var producent för Finlandssamarbeten inom organisationen. Under Finlandssamarbeten ingick flera gästspel bl.a. Bergsprängardöttrar från Riksteatern till Finland, Utrensning från Åbo Svenska Teater och Viimeinen Aamutähti från Kokkola stadsteater till Sverige under 2011, men även projekt som FinnDrama (ny dramatik från Finland), textöversättningsprojekt med smarttelefon-applikationer, Ny Teknik och scenografi, ledarskapsutveckling, Interaktivitet och medskapande samt Scenrum.nu. Fröjdö var ensam producent för dessa samarbetsprojekt och även jag som praktikant undrade hur hon hade klarat sig med arbetsbördan innan jag kom in i bilden. Tyvärr har ingen kulturproducentstuderande efter mig vågat sig till Norsborg, även om det var den mest lärorika praktik jag någonsin gjort.

Riksteatern fungerar enligt följande: Riksteatern ägs av folkrörelsen, dvs. teaterföreningar (riksteaterföreningar) runtom i Sverige. Det finns ca 240 lokala riksteaterföreningar och inom dem sammanlagt drygt 40 000 medlemmar som äger Riksteatern (källa: Riksteaterns årsredovisning 2010). Vart fjärde år samlas en delegat från varje riksteaterförening på en gemensam Kongress, det högsta beslutande organet, där stadgar och styrelsen för de kommande fyra åren väljs. Styrelsen väljer VD och tar fram mål för verksamheten och Riksteaterns budget. På Kongressen röstar man kring intressefrågor, går igenom motioner och behandlar frågorna i plenum, precis som i riksdagen. År 2011 ordnades Kongressen i Stockholm på Södra Teatern och jag fick ta del av evenemanget.

Mellan kongresserna ordnas olika workshops för att utveckla och förbättra verksamheten. Framtidsforum och propositionsrunda är de vanligaste, där man i princip börjar förbereda för nästa kongress. Framtidforumet är ämnat för medlemmarna där det jobbas fram förslag till styrelsen, som i sin tur gör en propositionsrunda i landet då föreningarna får säga sitt om propositionerna, som sedan tas upp i Kongressen för behandling.

Utdrag ur praktikrapport 2011 om Riksteaterns turnéverksamhet:

Riksteatern vill hela tiden ge ett större ansvar åt arrangörerna (teaterföreningarna), genom att försöka få dem att självmant även producera föreställningar. Därför finns arrangörscoachar som ger teaterföreningarna vägledning om hur man jobbar kring en teaterproduktion. En del har ju större kunskap än andra, beroende på föreningens storlek, lokaler och hur länge de varit med i folkrörelsen. En del medlemsföreningar är ju självständiga teatrar medan andra är små föreningar med ett Folkets hus som lokal. Även den tekniska utrustningen i varje lokal är olika och därmed förutsätts det av Riksteatern att allt skall finnas med då en pjäs turnerar.

Som tidigare nämndes säljs föreställningarna åt föreningarna. Då föreställningarna sålts börjar kommunikátören och producenten ofta gå igenom spelplanen, dvs. planerar turnén och dess rutt i landet. Meningen är att turnéerna ska gå så smärtfritt och enkelt som möjligt och då bör onödiga körsträckor undvikas. Man vill se till att turnén läggs upp logiskt från t.ex. söder till norr och sedan på hemvägen mot Hallunda spelar på de orter som ligger lämpligt. Det händer att man inte alltid får spelplanen att passa ihop så bra och hamnar därmed köra onödiga sträckor.

Som på alla arbetsplatser måste man ha lagstadgade lediga dagar. På Riksteatern ser man till att ensemblen under turnén har möjlighet till lediga dagar på spelorten eller så åker man hem ifall det passar in. Framst för teknikerna finns det nattvila, vilken innebär att alla skall ha rätt till elva timmars nattvila under turnén. Det betyder att om föreställningen slutar kl 22 och tar tre timmar att riva, kan ensemblen börja jobba eller resa iväg först klockan tolv nästa dag. Även dessa regler tänjs men ytterst sällan, främst endast vid hemresor eller resor mellan Sverige och Finland (Grundström E., praktikrapport 2011, Riksteaterns turnéverksamhet).

Riksteatern är också en av TEKIJÄs inofficiella samarbetsparter, och bidrar i projektet med know-how om turnéverksamhet och vi bidrar med kunskap om det finländska teaterfältet samt teknisk kunskap. Under ett av utbildningstillfällena i Esbo i april 2012 bjöd vi in Eva Beronius, som fungerar som kommunikationsstrateg på Riksteatern, att berätta om Scen utan gränser -samarbetet, och den kommunikationsplattform med samma namn som jag var med och utvecklade under våren 2011.

12. Framtidsvisioner för TEKIJÄ

Det har varit klart från början att teaterfältet som är så fast i sina verksamhetsformer och sitt finansieringssätt inte kan förändras med ett projekt som har en livslängd på 2,5 år. Projektet måste få en fortsättning, men hur skall den vara och vad är nästa steg?

Realiteten är att TEKIJÄ inte kommer att få en direkt uppföljare, utan olika projekt kommer att startas under Tampereen Tutkivan teatterityön keskus kring teaterfältets utvecklingsprojekt som t.ex. samproduktionsmodellernas och residensverksamhetens utveckling.

12.1. Vad händer efter att projektet tar slut?

Projektpersonalen och alla som är en del av projektet hoppas att TEKIJÄ får en fortsättning. Vid flera tillfällen har skeptiker hävdat att det inte hjälper att ha ett projekt som försöker pumpa in pengar i teaterbranschen, utan det borde skapas en modell som integreras i teatrarnas verksamhet på längre sikt. Ett två och ett halvt år långt projekt räcker inte för att ändra finansieringsmodeller och attityder i branschen, eftersom det tar tid att vänja sig. Först ett år efter det att TEKIJÄs verksamhet hade satt igång började samarbetsteatrar, fria grupper, media och utomstående organisationer i teaterbranschen märka projektet och intressera sig för verksamheten. Förfrågningar om att få ansluta sig till verksamheten som mottagande teater har kommit, och även fria teatergrupper som missat de två ansökningstillfällen har velat komma med. Tyvärr har vi inte kunnat hjälpa dessa teatrar och grupper, eftersom vi inte kan gå mot lagen och hitta kryphål för att få mera samarbetspartners.

I TEKIJÄs nätverk ingår nu 153 produktioner av 86 teatergrupper, vilket betyder att vi samarbetar med sammanlagt hundra teatrar. Det är svårt att komma på ett projekt i Finland som har ett lika stort nätverk. För det mesta känns det inte ens att det verkligen är så många teatrar och teatergrupper med i projektet, eftersom vårt arbete är så strukturerat och vi har de givna modellerna och reglementen att följa. Så ifall det tar ett år att väcka samarbetspartners och fältet, betyder det att den resterande tiden på ett och ett halvt år inte räcker till.

När TEKIJÄ-projektet når sitt slut i juli 2013, har vi jobbat hårt för att förändra attityder och gamla modeller på teaterfältet. Sommaren 2013 kommer att gå åt till rapportering av projektet och dess uppnådda mål och verksamhet. Dessutom har inte bara mitt examensarbete fungerat som rapporteringsmaterial och information om projektet, utan en forskare har samlat dokumenteringar och gör en djupgående utvärdering av projektet i form av en publikation.

TEKIJÄ har redan gett upphov till en agentur som startats under projektet, och pga. förändringar i attityder mot förmedlarinstanser och agenturer, hoppas vi på att antalet kulturagenturer och -förmedlare ökar.

12.2. Omvärldsanalys 2023

I hela Europa ser vi hur kulturen lider av finansieringens omstrukturering. I Nederländerna är kulturbranschen i kris eftersom t.o.m. 25 % av budgeten skärs ner. Ett land där det definitivt inte skärs ner i kulturbudgeten är Norge, som lyckligt nog alltid finansierar kultur med 1 % av oljeindustrins inkomster (diskussion, KULT-nätverkets träff, Telemarks högskola, Bø, Norge, oktober 2010). Dessutom har norrmännen sedan 2001 skolprojektet ”Den kulturelle skolesekken”, som strävar till att erbjuda professionell kultur av alla slag åt alla norska skolbarn varje år (Kulturelle skolesekken, hemsida). Nedskärningsåtgärderna rent av tvingar institutionsteatrarna, fria grupper och andra kulturorganisationer att fundera om och förnya sin finansiering. Kulturkontakt Nord och Nordisk kulturfond når inte ut tillräckligt med sina nordiska finansieringsmöjligheter. Flera länder och organisationer låter bli att söka finansiering från fonderna, eftersom de sökande anser att konkurrensen om pengarna är så stor. Sanningen är den att det kunde finnas många fler sökande, och mängden pengar som delas ut åt media och kultur har under de senaste åren vuxit med 37 %. Ändå är dessa fonders andel bara 0,05 % av hela EU:s finansieringsmodeller (presentation, Ása Richardsdóttir, IETM-konferensen i Köpenhamn, 28.3.2012).

År 2023 är förhoppningen att TEKIJÄ-projektet har lämnat sina spår i den finländska teaterbranschen på ett positivt sätt. En öppenhet och tolerans råder på fältet och samarbetet mellan stadsteatrarna och de fria grupperna är vardag. Att jobba över gränserna även tvärkonstnärligt och tvärvetenskapligt är inte längre svårt och kräver inga tidskrävande projekt, utan institutionsteatrar tillämpar det i sin verksamhet.

13. Slutord

Det finns ett brinnande behov av ett enhetligt scenkonstnätverk. TEKIJÄ-projektet får ingen direkt fortsättning, men har rotat sig på teaterfältet både i Finland och internationellt, vilket betyder att ett brett nätverk via TEKIJÄ finns, och fria teatergrupper har mött stadsteatrars personal och andra samarbetspartners. I all enkelhet har TEKIJÄ blivit en förmedlare på alla sätt, en sorts moderator som knyter ihop trådarna på fältet och förenar de fria aktörerna både nationellt och internationellt med stadsteatrar och andra centrala scenkonstorganisationer och människor.

I inledningen kom det fram att jag vill reda ut ifall det behövs en gemensam kommunikationsplattform för turnéverksamhet. Scenkonstportalen kunde fungera som en utmärkt förmedlingsplattform också för finländska aktörer. Där hittar man produktioner som erbjuds, den liknar TEKIJÄs pjäsbank, och arrangörer som köper föreställningar motsvarar stadsteatrarna i TEKIJÄ. Varför göra samma sak på nytt, när man i stället kan göra portalen internationell?

TEKIJÄ kommer att lämna efter sig många fina publikationer och en omfattande slutrapport med en utredning om vad turnerande i verkligheten kostar. Nätverken som bildats under verksamhetsåren 2011-2013 kommer att leva vidare ännu långt efter projektet. De nätverk vars verksamhet beskrevs kommer att förnyas, växa och starta nya nätverk medan vissa kommer att upphöra då de inte längre behövs. De fria grupperna kan med hjälp av detta examensarbete lättare förstå scenkonstfältets nätverk och turnéverksamhet.

14. Källförteckning

Böcker, artiklar, utredningar och seminarier:

2010 Taskutietoa teatterista, TINFO – Teatterin tiedotuskeskus

För regionernas styrka: Åtgärdsprogram för kultur-, idrotts- och ungdomspolitik regionutveckling - riktlinjer och prioriteringar åren 2003-2013. Undervisningsministeriets publikationer 2004:21

Darsø L., Luova Suomi – From artful leadership to innovation, seminarium på Musikhuset 24.10.2011

Grundström E., Praktikrapport, våren 2011

Helavuori H., Leo N., Loppuraportti: TAI VEX -vientivalmennus 2009-2011 TUOTTAJIEN KANSAINVÄLINEN OSAAMINEN AVAINASEMASSA, Ajatuksia suomalaisen taiteen kansainvälistymisestä ja viennin edistämisestä. Juli 2012.

Helavuori H., Pekkala L., Mobility Infopoint Mapping in Finland, TINFO (Theatreinfo Finland), juni 2011

Kangas A., Kivistö K., Kuntien ja kulttuuritoiminnan tuki- ja kehittämisselitys - Selvittäjien Anita Kangas ja Kalevi Kivistö laatima raportti. Undervisnings- och kulturministeriet. Mars 2011

Kulturexport – för synlighet, förnyelse och genomslagskraft Slutrapport för utvecklingsprogrammet för kulturexport 2007- 2011. Undervisnings- och kulturministeriet. Mars 2011

Paananen L., Vehmasaho U., Täydellinen soppa, Loppujulkaisu Luova Tampere 2006–2011 Tampereen kaupungin elinkeino-ohjelma ja strateginen hanke. 2011.

Rantanen M., Teatterikenttä kehittyi yhteistyössä, 2011, Teatterikeskus

Riksteaterns årsredovisning 2010

Salomaa M., presentation, Touring in Scandinavia and the Baltics-seminariet, 17.11.2011

Internet:

Arsnet, www.arsnet.fi (hämtad 5.1.2012)

Baerum kulturhus <http://www.baerumkulturhus.no/innhold/96> (hämtad 25.3.2012)

Den kulturelle skolesekken, <http://denkulturelleskolesekken.no/om/> (hämtad 15.4.2012)

DREX, <http://t7.uta.fi/fi/projects/030018.html> (hämtad 21.4.2012)

Helavuori H., Liikkuvuus, presentation på ”Missä liikkuvuus liikkuu?– seminaari taiteen ja kulttuurialan ammattilaisten liikkuvuuden edistämisestä”, 6.4.2011, http://www.tinfo.fi/site/?lan=1&page_id=18 (hämtad 5.1.2012)

Helavuori H., Liikkuvuusstrategia, presentation 2.8.2011, Tammerfors. Hämtad 2.5.2012. <http://www.tekija.info/uploads/Liikkuvuus%20Tampere.pptx>

Hilma Hankintailmoitukset, <http://www.hankintailmoitukset.fi/fi/>, hämtad 22.4.2012

<http://www.kulturkontaktNord.org/lang-fi/tukimuodot/liikkuvuusohjelma> (hämtad 11.1.2012)

<https://sites.google.com/a/scenutangranser.se/finland-sverige-samarbetet/kontakt-press/om-samarbetet> (Scen utan gränser projektbeskrivning, hämtad 30.10.2011)

Kulturforum, www.kulturforum.fi, hämtad 22.4.2012

On the Move, <http://on-the-move.org/> (hämtad 5.1.2012)

Ordförråd på svenska från http://hankinnat.fi/k_etusivu.asp?path=255;80796;120427 (hämtad: 14.3.2012)

Performanssipankki, www.performanssi.com (hämtad 5.1.2012)

Practics, www.practics.org (hämtad 5.1.2012)

Produforum, www.produforum.fi, hämtad 22.4.2012

Rapporter #1, Riksteaterns hemsida, <http://www.riksteatern.se/rapporter>, hämtad 21.4.2012

Scenkonstportalen, <http://scenkonstportalen.riksteatern.se/>, hämtad 21.4.2012

Statistikcentralen, Advansis Oy och Ideone Oy 2011

Tarjouspyyntö rakennerahastokauden 2007-2013 hanketarkastuksista, Finansministeriet, Tarjouspyyntö, VM/2247/02.07.00/2009, 6.11.2009,
http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20091105Tarjou/01_Tarjouspyyntoe.pdf (hämtad 3.5.2012)

Tarjouspyyntö rakennerahastokauden 2007-2013 hanketarkastuksista, Liite 3.
Tarkastuskäsikirjan hanketarkastuksia koskevat osiot, Finansministeriet, Tarjouspyyntö, VM/2247/02.07.00/2009, 6.11.2009,
http://www.vm.fi/vm/fi/04_julkaisut_ja_asiakirjat/03_muut_asiakirjat/20091105Tarjou/04liite3.pdf

Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry webbtidning, <http://www.teme.fi/stohl/395-monimuotoinen-kentta.html> (hämtad 15.4.2012)

Teatteritiedotuskeskus TINFO: <http://www.tinfo.fi/site/>

Teatteritilastot 2010, TINFO – Teatterin tiedotuskeskus, 2011,
<http://dl.dropbox.com/u/16373118/TEATTERITILASTOT/Teatteritilastot2010.pdf>,
hämtad 21.4.2011

TEKIJÄ-projektet, utbildningar, <http://www.tekija.info/index.php?page=utbildning> (hämtad 21.4.2012)

Tutkivan teatterityön keskus, <http://t7.uta.fi/fi/center/index.html> (Hämtad 21.4.2012)

Undervisnings- och kulturministeriet, ministeriets roll i kulturpolitiken,
<http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuuripolitiikka/?lang=fi>, hämtad 24.4.2012

Vaikuttava sirkus, <http://vaikuttavasirkus.fi/> (Hämtad 21.4.2012)

Vuurret, S. Ohjaaja Mikko Roiha muuttaisi koko Kajaanin kaupunginteatterin alueteatteriksi.
Kainuun sanomat, (15.3.2012), s. 6-7, hämtad 25.3.2012
<http://www.kainuunsanomat.fi/Kulttuuri/1194728096629/artikkeli/ohjaaja+mikko+roiha+muuttaisi+koko+kajaanin+kaupunginteatterin+alueteatteriksi.html>

Wikipedia, Generation Y, http://sv.wikipedia.org/wiki/Generation_Y, hämtad 22.4.2012

Wikipedia, socialt nätverk, http://sv.wikipedia.org/wiki/Socialt_nätverk (sociologi, hämtad 21.4.2012)

Voimaa taiteesta, <http://www.voimaataiteesta.fi/index.php?page=hanke> (Hämtad 21.4.2012)

Bildförteckning:

Bild 1. Karta över samarbetsteatrarna läge. Källa: Maria Salomaa

Bild 2. De fria teatergruppernas fördelning av inkomster. Källa: Teatteritilastot 2010, TINFO.

Bild 3. Finansieringskurva som visar hur det ekonomiska stödet för de fria teatergrupperna har ökat mellan 2002 och 2011. Teatteritilastot 2010, TINFO.

Bild 4. Offentliga stöd till de fria teatergrupperna 2002-2011. Teatteritilastot 2010, TINFO.

Bild 5. Tre nätverksuppbyggnader enligt Paul Baran, 1964.

http://personalpages.manchester.ac.uk/staff/m.dodge/cybergeography/atlas/baran_nets_large.gif, hämtad 21.4.2012

Bild 6. Ett datormoln i bildformat <http://sv.wikipedia.org/wiki/Datormoln>, Wikipedia, Datormoln, hämtad 15.4.2012

Bild 7. Networks of the future -mötesgrupp, Enni Grundström, Köpenhamn mars 2012.

Bilagor:

Bilaga 1. TEKIJÄ-projektets offertblankett

TEKIJÄ

Teattereiden kiertuejärjestelmä
Turnénätverk för Teater

Liite 1 - TARJOUSLOMAKE - Tarjouspyyntö 24/2011 TEKIJÄ-hankkeen kiertuepilottiesitysten puitejärjestelylle 12/2012-05/2013

1. Palveluntarjoajan yhteystiedot

Yrityksen/teatteriryhmän nimi:

Yhteyshenkilö:

Asema palveluntarjoajan organisaatiossa:

Yhteyshenkilön varahenkilö:

Osoite:

Puhelinnumero:

Sähköpostiosoite:

www-sivut:

Y-tunnus (pakollinen tieto):

Yrityksen/teatteriryhmän lyhyt esittely (50-100 sanaa):

2. Tarjottava esitys

Teoksen nimi:

Ohjaaja:

Muu taiteellinen henkilökunta ("koreografi", "käsikirjoittaja" jne.):

Ensi-ilta:

Kesto (ilmoita myös mahd. väliaika):

Kohderyhmä:

Esityksen tyylilaji:

Mikäli esityksellä on maksimi yleisömäärä/esitys, ilmoita se tässä:

Esityskieli (ilmoita myös mahd. tarve tekstitykselle):

TEKIJÄ

Teattereiden kiertuejärjestelmä
Turnénätverk för Teater

Taiteellinen ja tekninen *kiertueryhmä* tehtävänkuvauksineen (esim. ”näyttelijä”, ”näyttämömiest” tms.):

Kuvaus esityksestä (max. 150 sanaa):

Esityskalenteri 1.12.2012-31.5.2013 - merkitse ruksi (x) sellaisten viikkojen kohdalle, jolloin esitystä on mahdollista esittää kiertueella:

Esitysviikko/vuosi	X
Viikko 49/2012	
Viikko 50/2012	
Viikko 51/2012	
Viikko 52/2012	
Viikko 1/2013	
Viikko 2/2013	
Viikko 3/2013	
Viikko 4/2013	
Viikko 5/2013	
Viikko 6/2013	
Viikko 7/2013	
Viikko 8/2013	
Viikko 9/2013	
Viikko 10/2013	
Viikko 11/2013	
Viikko 12/2013	
Viikko 13/2013	
Viikko 14/2013	
Viikko 15/2013	
Viikko 16/2013	
Viikko 17/2013	
Viikko 18/2013	
Viikko 19/2013	
Viikko 20/2013	
Viikko 21/2013	
Viikko 22/2013	

TEKIJÄ

Teattereiden kiertuejärjestelmä
Turnénätverk för Teater

Paljonko esityksen pystyttäminen uuteen tilaan vie aikaa ja paljonko henkilökuntaa vastaanottavan teatterin tulee varata (aika h/hlönmäärä)

a) pystytyksen toteuttamiseen (mukaan lukien valojen suuntaus ja tekninen harjoitus):

b) esityksen toteuttamiseen:

c) esityksen purkamiseen:

Voit vaihtoehtoisesti toimittaa liitteenä pystytyksen aikataulurungon henkilöstötarpeineen.

Mitä vaatimuksia esitys asettaa näyttämölle tms. esiintymistilalle?

Näyttämön kokovaatimukset (pituus x leveys x korkeus m):

	Palveluntarjoaja toimittaa itse	Vastaanottava teatteri tarjoaa
Valokalusto		
Äänikalusto		
Tarpeistovaatimukset		
Eriyisvaatimukset (esim. tanssimatto)		

	Kpl-määrä	Eriyisshuomiot
Pukuhuoneiden tarve		
Muut pukuhuoltotarpeet		
Maskeeraustilatarpeet		
Muuta huomioitavaa		

Käytetäänkö esityksessä pyrotekniikkaa (esim. kynttilöitä tms.)?

Mikäli pyrotekniikkaa käytetään, lavasteista ja tarpeistosta on toimitettava asianmukaiset palosuojatodistukset ennen mahdollisen vierailuesityksen toteutumista.

TEKIJÄ

Teattereiden kiertuejärjestelmä
Turnénätverk för Teater

Työryhmän matka- ja majoitustiedot:

Montako 1 hengen huonetta ja 2 hengen huonetta työryhmä tarvitsee (palveluntarjoaja voi halutessaan toimittaa liitteenä majoituslistan)?

1hh/huonemäärä:

2hh/huonemäärä:

Onko työryhmällä on kulkuneuvo kiertuetoimintaa varten?

Muutoin matkakulut korvataan edullisimman julkisen liikenteen vaihtoehdon mukaisesti.

Huom! Tarjoukseen tulee liittää vähintään 1 painokelpoinen pressikuva esityksestä (resoluutio 300, kuvaajan tiedot mainittava), mieluiten cd:llä.

Aika, paikka ja allekirjoitus:
